Islam and Health Journal
Babol University of Medical Sciences

دانشگاه علوم پزشکی بابل، نشریه اسلام و سلامت
دوره سوم، شماره اول، بهار ۹۵، صفحه: ۲۸-۲۲

Orginal Article

تاثیر قرآن در درمان بیماری‌ها: مروری بر مطالعات

دریافت مقاله: ۹۶/۷/۱۹ پذیرش مقاله: ۹۷/۱۲/۱۷

فریده محسن زاده لداری (PhD)[1*]
منیرالسادات حسینی طبقدهی (PhD student)[2]

۱. مرکز تحقیقات بهداشت باروری و ناباروری، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران.
۲. گروه مامایی، دانشگاه آزاد واحد تنکابن، تنکابن، ایران.

*نویسنده مسئول: فریده محسن زاده لداری
مازندران، بابل، خیابان گنج افروز، دانشگاه علوم پزشکی بابل، دانشکده پرستاری و مامایی، گروه مامایی.

تلفن: ۰۹۸ ۱۱ ۳۲۱۹۰۵۹۷+
فاکس: ۰۹۸ ۱۱ ۳۲۱۹۹۹۳۶+

Email: mohsenzadh2008@gmail.com

چکیده

سابقه و هدف: خداوند در آیات مختلف، قرآن را به عنوان شفا و درمان معرفی کرده است. سابقه‌ی قرآن درمانی به زمان نزول وحی بر می‌گردد. این بدان معنا نیست که قرآن تنها شفای جان‌ها و دل‌ها را موجب می‌شود و از بیماردلی رهایی می‌بخشد، بلکه به اعتبار اطلاقی که در آیه است، می‌توان گفت که قرآن شفای جسم و جان آدمی است و با قرآن دردهای جسمی و بدنی را می‌توان درمان کرد. همان گونه که با قرآن، دردهای روحی و روانی و فکری را می‌توان درمان کرد و از بیماری، عافیت و سلامت بخشید، در دهه‌های اخیر مطالعات متعددی در حوزه‌های مختلف در زمینه‌ی تاثیر درمان قرآن بر ابعاد مختلف روحی، روانی و جسمی انسان انجام شده است. مطالعه‌ی حاضر مروری بر تحقیقات انجام شده پیرامون تاثیر قرآن در درمان انواع بیماری‌ها و جمع‌بندی نتایج آن‌ها می‌باشد.

مواد و روش‌ها: مطالعه حاضر یک مطالعه مروری در مورد تاثیر قرآن در درمان بیماری‌ها در ایران می‌باشد که با مراجعه به منبع حیات بخش بشری "قرآن" و نیز با استفاده از مقالات معتبر علمی و جستجو در بانک‌های اطلاعاتی SID (پایگاه جهاد دانشگاهی)، Magiran ، Irandoc، Google، و Google scholar و نیز مطالعات کتابخانه‌ای انجام شده است.

یافته‌ها: نتایج حاصل از مطالعات، نشان دهنده‌ی تاثیر قرآن بر تقویت حافظه، افزایش سلامت روحی و روانی، کاهش پرخاشگری، اضطراب و افسردگی، درمان اختلالات روانی و خواب، بهبود علائم حیاتی، کاهش درد، افزایش خوش‌بینی و امید به زندگی، کمک به بیماران در مواجهه با مشکلات، ایجاد آرامش بیشتر و پایدار از طریق تغییر الگوی امواج مغزی و تاثیرات درمانی مختلف است.

نتیجه‌گیری: روایات پرشماری درباره درمان بیماری‌ها با قرآن وجود دارد. به دلیل روایات فراوان و نیز تجربه عملی، درمان با قرآن مسلّم و محرز است.

واژه‌گان کلیدی: تاثیر، قرآن، درمان، بیماری

مقدمه

بیماری و سلامت از بدو خلقت بشر با انسان عجین بوده و با آن آشنا می‌باشد، به همین سبب انسان همواره برای درمان و دست یافتن به دارو تلاش می‌کرده است. و همچنین از ابتدای آفرینش، بشر در پی سایبانی برای رسیدن به آرامش می‌گردد. برای آدمی، کنجی که در آن آرامش سیطره یافته باشد از سیطره بر عالم ناآرام خوشایندتر است. او همواره به دارویی برای شفای دردها و آلام روحی خویش محتاج است. قرآن، نسخه‌ای است که حقیقت آن اقیانوسی بیکران و رسیدن به اعماق آن جز برای راسخون در علم و ائمه هدی (ع) میسر نیست. تاثیر شگرف این نعمت الهی در درمان دردها تا جایی است که برخی از کشورها برای درمان بیماری‌های روانی به آن روی آورده‌اند. قرآن درمانی عبارتست از کاربرد قرآن در تامین، حفظ و بهبود سلامت جسمانی و روانی؛ در واقع قرآن درمانی کاربرد منظم قرآن است به طوری که «قرآن درمانگر» مستقیما در یک محیط درمانی با استفاده از قرآن- صوت، مفاهیم و...، آن تغییرات، مدنظر را در عواطف و رفتار و ... «درمانجو» ایجاد می‌کند.

بطور خلاصه در قرآن درمانی با استفاده از قرآن به افرادی که دارای مشکلات گوناگون هستند به منظور دستیابی به بهداشت روانی و جسمی، کمک می‌شود. قرآن درمانی در درمان افرادی که ناتوانی‌های مختلفی از جمله عقب‌ماندگی ذهنی، تاخیریافتگی رشدی، معلولیت جسمی، بیماری روانی، ناآرامی‌های روحی و ... دارند به طور معجزه آسایی موثر است. «قرآن درمانگر»، اهداف و مقاصد را بر اساس نیازهای خاص «درمانجو» دنبال می‌کند. شیوه‌های مختلفی برای پیشبرد این اهداف وجود دارد. برای مثال، خواندن قرآن با شیوه قرائت مجلسی می‌تواند به افراد مبتلا به بیماری آلزایمر کمک کند تا حافظه درازمدتشان را به کار اندازند؛ همچنین همخوانی قرآن با همسالان با درمانگر می‌تواند مهارت‌های میان فردی را افزایش دهد و کارکردهای اجتماعی را بهبود بخشد. از همه مهم‌تر این که افراد احساساتشان را در روشی مطمئن و آرامش‌بخش بوسیله قرائت، گوش کردن، درک مفاهیم و ... قرآن بیان می‌کند و از تاثیرات شگرف آن بهره‌مند می‌شوند. البته قرآن درمانی فقط در خدمت

[Downloaded from iahj.ir on 2026-11-12]

افرادی که دارای انواع مختلف ناتوانی‌ها هستند به کار برده نمی‌شود، بلکه درشرایط مختلف پزشکی نیز سودمند است؛ از جمله کاهش فشار روانی یا درد، زایمان، توانبخشی بیماران سکته‌ای و مبتلایان به بیماری پایانه (بیماری‌هایی که علاج ناپذیرند و مرگبار هستند مانند ایدز و ...) البته مسئله عمده‌ای که در اینجا برای درمانگر مطرح است کاهش درد و تحمل آن در شیوه درمان و یا کمک به بیمار برای دستیابی به کارکردهای بهینه است. قرآن در آیات متعدد از جمله آیات زیر خود را شفا خوانده است. آیه ۵۷ سوره یونس يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاء لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ای مردم به یقین برای شما از جانب پروردگارتان اندرزی و درمانی برای آنچه در سینه‌هاست و رهنمود و رحمتی برای گروندگان [به خدا] آمده است (۱).

آیه ۱۴ سوره توبه قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ با آنان بجنگید خدا آنان را به دست شما عذاب و رسوایشان می‌کند و شما را بر ایشان پیروزی می‌بخشد و دل‌های گروه مؤمنان را خنک می‌گرداند (۲).

آیه ۶۹ سوره نحل ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاء لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ سپس از همه میوه‌ها بخور و راه‌های پروردگارت را فرمانبردارانه بپوی [آنگاه] از درون [شکم] آن شهدی که به رنگ‌های گوناگون است بیرون می‌آید در آن برای مردم درمانی است راستی در این [زندگی زنبوران] برای مردمی که تفکر می‌کنند نشانه [قدرت الهی] است (۳).

آیه ۸۰ سوره شعرا وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ و چون بیمار شوم او مرا درمان می‌بخشد (۴).

آیه ۴۴ سوره فصلت وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا لَّقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ أَأَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاء وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ و اگر [این کتاب را] قرآنی غیر عربی گردانیده بودیم قطعا می‌گفتند چرا آیه‌های آن روشن بیان نشده کتابی غیر عربی و [مخاطب آن] عرب زبان بگو این [کتاب] برای کسانی که ایمان آورده‌اند رهنمود و درمانی است و کسانی که ایمان نمی‌آورند در گوش‌های‌شان سنگینی است و قرآن برایشان نامفهوم است و [گویی] آنان را از جایی دور ندا می‌دهند(۵).

آیه ۸۲ سوره اسراء وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاء وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلاَ يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إَلاَّ خَسَارًا و ما آنچه را برای مؤمنان مایه درمان و رحمت است از قرآن نازل می‌کنیم وا[لی] ستمگران را جز زیان نمی‌افزاید (۶).

شفا بودن قرآن می‌تواند دارای ابعاد روحی، اخلاقی، روانی و جسمی باشد. پیشینه‌ی قرآن درمانی به عصر نزول وحی برمی‌گردد. پیامبر اسلام، علاوه بر درمان روحی و روانی، برخی بیماری‌های جسمی را نیز با قرآن درمان می‌کرد. هر چند اختلاف نظرهایی درخصوص نحوه و سطح شفا بخشی آوای قرآن کریم وجود دارد، آنچه مسلم است بنا به فرموده‌ی خداوند رحمان و رحیم در آیه‌ی ۲۰۴ سوره‌ی اعراف (وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُواْ لَهُ وَأَنصِتُواْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) گوش فرادادن به قرآن موجب رحمت خداوند به شنونده می‌شود و مسلماً این رحمت می‌تواند از قسم آرامش درونی و شفا نیز باشد (۷).

در دهه‌های اخیر و به‌ویژه سال‌های اخیر تحقیقات تجربی مختلفی در زمینه‌ی اثرات قرائت و گوش دادن به آوای قرآن بر جنبه‌های مختلف سلامت و درمان بیماری انجام گرفته است. مطالعه‌ی حاضر مروری بر تحقیقات انجام شده پیرامون تاثیر قرآن در درمان انواع بیماری‌ها و جمع‌بندی نتایج آن‌هاست. لذا با توجه به فرهنگ اسلامی غالب بیماران و مقرون به صرفه بودن این روش درمانی، در صورت تایید اثرگذاری آن می‌توان از این روش در مراکز درمانی کشورهای اسلامی بهره برد.

مواد و روش‌ها

مطالعه‌ی حاضر به بررسی مروری مقالات موجود در زمینه‌ی تاثیر قرآن کریم بر درمان بیماری‌های روانی و جسمانی می‌باشد. پس از جست و جو در پایگاه‌های داده‌ی در دسترس از قبیل SID, Iran Medex, Noormags, Magiran با استفاده از کلیدواژه‌های فارسی، قرآن، تاثیر، درمان، بیماری جمع‌آوری منابع، تعداد ۸۹ مقاله که به زبان فارسی بود جمع‌آوری شد. پس از بررسی مقالات، تعداد ۲۲ مقاله که در ارتباط مستقیم موضوع مطالعه بودند و به اهداف پژوهش حاضر نزدیک‌تر بود انتخاب و مورد بررسی قرار گرفت. لازم به ذکر است که با نظر نویسندگان مطالعاتی که با یکدیگر همپوشانی داشته و از نظر محتوا با یکدیگر مشابه بود ادغام گردید. با توجه به اینکه بعضی از این مطالعات مربوط به کنفرانس‌ها و سمینارها بود امکان دسترسی به متن کامل آن وجود نداشت و از چکیده آن‌ها استفاده گردید.

یافته‌ها

مطالعه در مورد قرآن و تأثیر آن بر سلامت جسمانی و روانی از گذشته مورد توجه افراد بوده است و همواره برای بیماران مختلف مورد استفاده قرار گرفته است. مذهب و پزشکی مدتها است در پاسخ به بیماری و مرگ با یکدیگر آمیخته شده است .در اغلب جوامع شفادهندگان پیش مدرن، شخصیت‌های مذهبی بودند و از دعا و زیارات برای درمان بسیاری از بیماری‌های جسمی و روحی استفاده می‌کردند. یک عقیده‌ی مشترک در همه‌ی فرهنگ‌های قدیمی این بود که بیماری نتیجه‌ی زیر پا گذاشتن معیارهای اخلاقی و مذهبی است (۸). نتایج حاصل از مطالعات انجام شده، نشان دهنده‌ی تاثیر مثبت گوش دادن به قرآن بر تقویت حافظه، افزایش سلامت روحی و روانی، کاهش پرخاشگری و افسردگی، درمان اختلالات روانی و خواب، کاهش اضطراب و بهبود علائم حیاتی در افراد طبیعی، ورزشکاران و بیماران، کاهش درد در بیماران،افزایش خوش‌بینی و امید به زندگی و کمک به بیماران در مواجهه با مشکلات، ایجاد حالت ریلکس و آرامش بیشتر و پایدار از طریق تغییر الگوی امواج مغزی و تاثیرات درمانی در برخی موارد مختلف استکه در جدول شماره در زیر به آن‌ها اشاره شده است.

[Downloaded from iahj.ir on 2026-11-12]

جدول ۱: مشخصات مطالعات انجام شده در زمینه تاثیر قرآن بر درمان بیماری‌ها

نویسنده	سال	نوع مطالعه	جامعه پژوهش	حجم پژوهش		متغیر مورد مطالعه	ابزار	یافته ها
				گروه کنترل	گروه مداخله			
سید علی مجیدی (۹)	۱۳۸۳	کار آزمایی بالینی	بیماران تحت آنژیو گرافی عروق کرونر	۵۴	۵۴	اضطراب و علایم حیاتی	پرسشنامه اضطراب موقعیتی و شخصیتی اشپیل برگر و چک لیست ثبت علایم حیاتی	کاهش اضطراب و تعدیل علایم حیاتی
علی انصاری (۱۰)	۱۳۸۴	مطالعه تجربی	بیماران بستری در بخش اعصاب و روان	۳۰	۳۰	افسردگی	پرسشنامه تست افسردگی بک	کاهش افسردگی
نیره خادم (۱۱)	۱۳۸۷	کار ازمایی بالینی	زوج نابارور	۱۱۲	۱۱۰	پاسخ به روش درمان آی یو آی	معاینه، مشاهد و آزمایش	پاسخ مثبت به نتیجه درمان ناباروری
تقی لو (۱۲)	۱۳۸۸	کار آزمایی بالینی	دانش آموزان شرکت کننده در کلاس های بسیج	۱۰۰	۱۰۰	استرس	مقیاس سنجش نشانگان استرس	قرآن باعث کاهش استرس گردید.
محسن حجت (۱۳)	۱۳۸۹	کار ازمایی بالینی	بیماران دیالیزی	۳۴	۳۴	کفایت دیالیز	پرسشنامه سنجش دینداری گلاک و استارک	بهبود کیفیت دیالیز در شرایط صوت قرآن
محسن شمسی (۱۴)	۱۳۹۰	کار آزمایی آموزشی	کارکنان دانشگاه	۴۰	۴۰	استرس	پرسشنامه استاندارد استرس درک شده	کاهش استرس
مصطفی اکبری (۱۵)	۱۳۹۰	نیمه تجربی	زندانیان	۱۵	۱۵	اضطراب	پرسشنامه‌ی اضطراب بک	کاهش اضطراب
ندا میرباقر آجرپز (۱۶)	۱۳۹۰	کار ازمایی بالینی	بیماران قبل از اعمال جراحی شکم	۳۰	۳۰	میزان اضطراب و علائم حیاتی	پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و مقیاس اضطراب آشکار و نهان اشپیل برگر	کاهش اضطراب و بهبود علایم حیاتی
صدیقه فروهری (۱۷)	۱۳۹۰	کارآزمایی بالینی	زن باردار	۳۰	۳۰	درد زیمان	استفاده از مقیاس درد مک گیل ملزاک و برگه مشاهدات	کاهش شدت درد
محمودرضا متقی (۱۸)	۱۳۹۰	نوع نیمه تجربی	ورزشکاران	۴۰	۴۰	میزان اضطراب	پرسشنامه های اطلاعات فردی و اضطراب رقابتی مارتنز	کاهش میانگین نمره اضطراب بعد از مداخله
فاطمه قربانی (۱۹)	۱۳۹۰	شیوه ی تجربی	دانش آموزان	۳۱	۳۱	میزان اضطراب	پرسشنامه های اطلاعات فردی و اضطراب امتحان ساراسون	میانگین نمره اضطراب بعد از مداخله کاهش یافت
حسن احدی (۲۰)	۱۳۹۰	کارآزمایی بالینی	زنان مضطرب و افسرده	۳۰	۳۰	سلامت روان	پرسشنامهٔ سلامت عمومی افسردگی بک اضطراب بک	ارتقای سطح سلامت روان
نعمت ا... شفیعی (۲۱)	۱۳۹۰	مطالعه تجربی	بیماران قبل از القای بیهوشی	۶۰	۶۰	اضطراب و علایم حیاتی	پرسشنامه های اطلاعات فردی چک لیست ثبت علایم حیاتی	کاهش اضطراب و و تثبیت علایم حیاتی
مینا شیروانی (۲۲)	۱۳۹۱	شبه تجربی و پیش آزمون- پس آزمون	بیمار بیهوش بستری در بخش آی سی یو	۱۰	۱۰	علایم حیاتی و فشار اکسیژن	چک لیست ثبت علایم حیاتی پرسشنامه اسپیلبرگر	تثبیت علایم حیاتی
محمد آقاجانی (۲۳)	۱۳۹۱	نیمه تجربی از نوع کارآزمایی بالینی	بیماران قبل از اعمال جراحی شکم	۳۰	۳۰	اضطراب و علائم حیاتی	چک لیست ثبت علایم حیاتی پرسشنامه اسپیلبرگر	تثبیت علایم حیاتی کاهش اضطراب
معصومه معصومی (۲۴)	۱۳۹۲	نیمه تجربی پیش و پس آزمون	دانشجویان پیراپزشکی	۳۰	۳۰	اضطراب	پرسشنامه حالت اشپیل برگر	کاهش اضطراب امتحان
سارا شهبازی (۲۵)	۱۳۹۲	کارآزمایی بالینی	بیماران کاندید آندوسکوپی	۲۰	۲۰	اضطراب	پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه استاندارد اسپیل برگر،	کاهش سطح اضطراب
محمد سعید سبهانی (۲۶)	۱۳۹۲	نیمه تجربی	مادران کودکان و نوجوانان مبتلا به لکنت زبان	۱۵	۱۵	کاهش میزان اضطراب اجتماعی و افسردگی	پرسش نامه های نگرش مذهبی براهنی، و مهارت کنترل خشم ساعتچی ، اضطراب اجتماعیFNE-SAD و افسردگی بک	کاهش قابل توجه در میزان اضطراب اجتماعی و میزان افسردگی
دکترمحمد علی سهم الدینی (۲۷)	۱۳۹۳	کارآزمایی بالینی	زنان نخست زا	۳۰	۳۰	میزان اضطراب و سطح سرمی کورتیزول	پرسشنامه اشپیل برگر	کاهش اضطراب و سطح سرمی کورتیزول
زهرا نجفی (۲۸)	۱۳۹۳	کارآزمایی بالینی	بیماران مبتلا به سکتهٔ قلبی	۳۵	۳۵	اضطراب	پرسشنامهٔ اضطراب آشکار اسپیلبرگر	کاهش اضطراب
محمد حیدری (۲۹)	۱۳۹۴	مطالعه نیمه تجربی	دانشجویان پرستاری و فوریت های پزشکی	۴۳	۴۳		پرسشنامه اضطرابSpiel Berger	کاهش سطح اضطراب پنهان و آشکار
عاطفه حجتی (۳۰)	۱۳۹۴	مطالعه تجربی	کودکان	۱۶	۱۶	بهبود عملکرد حافظه	مقیاس هوش وکسلر	بهبود قدرت حافظه ی

[Downloaded from iahj.ir on 2026-11-12]

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعات نشان می‌دهد که توجه به موسیقی درمانی و استفاده از موسیقی معنوی و همچنین استفاده از آوای قرآن کریم روز به روز در جوامع مختلف در حال گسترش می‌باشد. استفاده از این شیوه‌ی درمانی با توجه به آسان بودن و کم هزینه بودن آن سیر پیشرونده‌ای دارد. در این میان توجه اغلب پژوهشگران به جنبه‌های روانی موسیقی درمانی معطوف گردیده است و جنبه‌های جسمانی سلامت کمتر مورد توجه قرار گرفته است. یکی از دلایل این امر متأثر بودن سلامت جسمانی از سلامت روان می‌باشد.

با مرور کلی مطالعات مختلف انجام شده در جهان در ارتباط با قرآن درمانی، به نظر می‌رسد در طول زمان درمانگران از این مداخله اثر یا اثراتی مشاهده کرده باشند که به دنبال آن مطالعاتی طراحی و اجرا شده‌اند.

مطالعه‌ی حاضر نشان داده است که در بیشتر مطالعات و در مورد اغلب بیماری‌ها، پژوهشگران قرآن را به عنوان یک مداخله‌ی موثر ارزیابی کرده‌اند که در اغلب موارد تفاوت‌ها از نظر آماری معنادار نیز بوده‌اند. نکته‌ی مهم اعتبار مطالعات گزارش شده از نظر متدولوژیک بوده که از بین ۲۲ مطالعه ۱۱ مورد کارآزمایی بالینی با تخصیص تصادفی (۵۰٪ از مطالعات) بوده و سایر موارد مطالعات مداخله‌ای بدون تخصیص تصادفی و نیمه تجربی بوده‌اند. لکن از بین مطالعات کارآزمایی بالینی با تخصیص تصادفی همه موارد نتیجه گیری به نفع قرآن درمانی داشته‌اند.

توجه به تنوع بیماری‌های مورد بررسی، ضرورت ارزیابی اثر قرآن درمانی به طور اختصاصی بر بیماری‌های مختلف مطرح می‌شود که در این مطالعه این مسئله مورد توجه قرار گرفته است. بیماری‌های روحی و روانی به ویژه اضطراب، استرس بیماری‌های کلیوی و همچنین سایر دردها و تثبیت علایم حیاتی از شایع‌ترین بیماری‌های مورد ارزیابی در مطالعات در مورد تعیین اثر قران بوده که نتایج به نفع قرآن در مورد آنها نیز بیش از دیگر بیماری‌ها گزارش شده است. با توجه به اعتبار و نوع مطالعات انجام گرفته و سیر رشد مطالعات مربوط به تاثیر قرآن کریم در درمان بیماری و سلامت جسمی و روانی در ایران حاکی از آن است که در سال‌های اخیر توجه به این موضوع در بین محققان بیش از پیش گسترش یافته و به تدریج درمقالات داخلی و خارجی منتشر شده است و می‌توان نتیجه گیری کرد که در مطالعات مختلف قرآن به عنوان یک روش درمانی برای بیماری‌هایی مانند بیماری‌های روحی و روانی به عنوان یک مداخله با تأثیر گزارش شده است. به نظر می‌رسد که این توجه و اقبال پژوهشگران، با مبانی جدید علمی به خصوص طب مکمل همخوانی داشته و در این راستا قرار دارد و فرصت مناسبی است تا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در اتخاذ سیاست‌های مراقبتی به آموزه‌های قرآنی و عملیاتی کردن نتایج پژوهش‌ها در تصمیم‌گیری‌ها توجه نماید ارایه دهندگان خدمات سلامت نیز می‌تواند در محیط‌های بیمارستانی و جامعه، بر ارتقای به کارگیری معارف و ادبیات قرآنی همت گمارند. هچنین پیشنهاد می‌شود که بررسی ابعاد گوناگونی و جزئیات نحوه تاثیر آوای قرآن کریم در حیطه‌های مختلف آموزشی، مراقبتی و درمانی در دستور کار مطالعات بعدی قرار گیرد.

با توجه به اعتبار و نوع مطالعات انجام گرفته می‌توان نتیجه‌گیری کرد که در مطالعات مختلف قرآن به عنوان یک روش درمانی برای بیماری‌هایی مانند بیماری‌های روحی و روانی به عنوان یک مداخله با تأثیر گزارش شده است.

[Downloaded from iahj.ir on 2026-11-12]

References

1. The Holy Quran, Surah Yunus, Verse 57.
2. The Holy Quran, Surah Tobeh, Verse 14.
3. The Holy Quran, Surah Nahl, Verse 69.
4. The Holy Quran, Surah Shoara, Verse 80.
5. The Holy Quran, Surah Fosselat, Verse 44.
6. The Holy Quran, Surah Asra, Verse 82.
7. The Holy Quran, Surah Eraf, Verse 204.
8. Jafari H, Bagheri-Nesami M, Abdoli-Nejad MR. The Effect of Quran Recitation and Religious Music on Mental and Physical Health: A Review Article Clinical Excellence 2016; 4(2): 1-14 .[In Persian]
9. Majidi S. Recitation effect of holy Quran on anxiety of patients before undergoing coronary artery angiography. Journal of Guilan University of Medical Sciences 2004; 13(49): 61-7 .[In Persian]
10. Ansari Jaberi A, Negahban Banai T, Sayyadi Anari AR , Aghamohammadi P. The Effect of holy Quran Voice on Depression in Patients Admitted to the Department of Psychiatry of the Rafsanjan moradi Hospital. Journal of Medical Sciences Kurdistan 2005; 10(2): 24-48.[In Persian]
11. Khadem N. Assessment of effect of Quran sound and music on intrauterine insemination. Journal of fundamentals of mental health 2008; 10(39): 215-20 .[In Persian]
12. Taghiloo S. The Effect of the Holy Quran Reading Instruction on Stress Reduction in the Young and Adolescents. Journal of Guilan University of Medical Sciences 2009; 18(71): 72-81 .[In Persian]
13. Hojjat M. Zehada Tpour Z, Nasr Esfahani M. Comparing the lilt voice of Koran with normal situation, silence, Arabic music and Iranian music on adequacy of dialysis. Iranian Journal of Critical Care Nursing 2010; 3(2): 69-74.
14. Shamsi M, Jahani F, Arhangnia L. The effect of Holy Quran recitation on perceived stress among personnel of Arak University of Medical Sciences. Daneshvar Medicine 2011; 19(95): 35-44.
15. Akbari M, Darker M, Mohammadi J, Rezaie H. The effectiveness of Quran reciting sound on prisoner's anxiety anxiety. Teb va Tazkiye 2011; 20(3-4): 25-31.[In Persian]
16. Mirbagher Ajorpaz N, Aghajani M, Shahshahani M. The effects of music and Holy Quran on patient's anxiety and vital signs before abdominal surgery. Evidence Based Care Journal of Mashhad Nursing and Midwifery Faculty 2011; 1(1): 63-76.[In Persian]
17. Forouhari S, Honarvaran R, Masoumi R, Robati M, Hashemzade E, Cetayesh Y, Effects of Auditory Holy Quran on labor pain. Quran & Medicine 2012; 1(2): 14-18.
18. Mottaghi ME, Esaili R, Rohani Z. Effect of Quran recitation on the level of anxiety in athletics. Quarterly of Quran & Medicine 2011; 1(1): 1-4.
19. Ghorbani F, Ghorbani Z, Avazeh A. The Effect of Listening to the Holy Quran on the Level of Pre-Exam Anxiety of Secondary School Students in Zanjan City, in 2011. Journal of Zanjan University of Medical Sciences 2014; 22(90): 89-96 .[In Persian]
20. Ahadi H, Shomali Oskouei A, Abdul Manafi A .To evaluate the effectiveness of the verses of the Quran on mental health in women anxious and depressed. Quarterly journal of health and psychology 2010; 1(3): 13-31. [In Persian]
21. Shafiei N, Salari S. Shariaty M. Comparison of the Effect of Arabic Audit of Holy Quran and Arabic Sound with Persian Meanings on Reducing Anxiety and Establishing Significant Signs of Patients Before Anesthetizing Injection. Quarterly of Quran & Medicine. 2011; 1(1):11-5.[In Persian]
22. Shirvani M Mirzaeian R, Ghaderi A. The Effect of Holy Quran Sound on Vital Sign and Spo2 in Unconscious Patients Hospitalized in the ICU. 3th Provincial Congress on Quran and Health 2013:17-23.[In Persian]

[Downloaded from iahj.ir on 2026-11-12]

23. Aghajani M, Mir Bagheri N. Comparison of the effect of Quran and music on the anxiety and vital signs of patients before abdominal surgery. Journal of Research of the Ministry of Health and Medical Education 2012; 1(1): 66 -80.[In Persian]
24. Masoumy M, Ganjou M, Akbari Z. A comparative Study on the Effects of Holy Quran and Music Sound on Student, s Text Anxiety. faslnameh Scientific - research teb mokamel 2013; 3(2):471-80.[In Persian]
25. Heidari M, Shahbazi S. Effect of Quran and Music on Anxiety in Patients during Endoscopy. Knowledge & Health 2013; 8(2): 67-70.[In Persian]
26. Saeed Sobhani M, Kalantari F, Dehghan B, Khazali K. The Effect of Quran Voice with Interpretation and Training of Anger Control Skills on Reducing Social Anxiety and Depression in Mothers of Stuttering Children and Adolescents. Tabriz University of Medical Sciences 2013; 6th International Congress on Child and Adolescent Psychiatry. Available at: http://congress.tbzmed.ac.ir/articles.aspx?id=24
27. Sahmuddini MA, Zamani Lari M, Rahimian MN, Danaei L, Beigi N, Habibi H. The effect of Holy Quran on anxiety and serum levels of cortisol in the first stage of labor in nulliparous women 2014; 17(99): 1-7 .[In Persian]
28. Najafi Z, Tagharrobi Z, Taghadosi M, Sharifi Kh, Farrokhian A. The Effect of Simultaneous Aromatherapy and Quran Recitation on Anxiety Level of Patients with Myocardial Infarction. Quarterly Journal of Complementary Medicine 2014; 4(1): 700-12.
29. Heidari M, Shahbazi S. An Assessment of the Effect of Recitation of the Quran on Exam Anxiety in Nursing and Emergency Medicine Students. Strides in Development of Medical Education Journal of Medical Education Development Center 2015; 12(1): 56-63.
30. Hojjati A, Rahimi A, Farehani MD, Sobhi-Gharamaleki N, Alian B. Effectiveness of Quran Tune on Memory in children. Procedia-Social and Behavioral Sciences 2014; 114: 283-6.

[Downloaded from iahj.ir on 2026-11-12]

Islam and Health Journal
Babol University of Medical Sciences

Babol Univ Med Sci

Orginal Article

Islam and Health Journal/ 2016; 3(1): 22-28

Effect of Quran on the treatment of diseases: literature review

Received: 11 Oct. 2017 Accepted: 8 Mar. 2019

Mohsenzadeh Ledari F (PhD)[1]*

Hoseini Tabaghdehi M (PhD student)[2]

1. Infertility and Health Reproductive Research Center, Health Research Institute, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran.

2. Department of Midwifery, Islamic Azad University Tonekaboon, Tonekaboon, Iran.

*Corresponding Author:

Mohsenzadeh Ledari F

Department of Midwifery, Faculty of Nursing and Midwifery, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran.

Tel: **+98 11 32190597**

Fax: **+98 11 32199936**

Email: **mohsenzadh2008@gmail.com**

Abstract

Introduction: God has introduced Quran as spiritual healing in different verses. The history of Quran therapy dates back to the time of revelation. This does not mean that the Quran only serves the healing of the souls and hearts, and frees the disease, but according to the validity of the verse, it can be said that the Quran is the healing of the body and human's soul and treats the physical pains. As with the Quran, the psychological, spiritual and intellectual pains and illness can be cured, in recent decades, several studies have been carried out on various aspects of the effect of Quran therapy on various mental, psychological and physical aspects of mankind. The aim of this study was to review the studies regarding the effect of Quran on the treatment of various diseases and sum up their results.

Methods: This study which reviewed the effect of Quran on the treatment of diseases in Iran was carried out referring to the source of human life, using authoritative scientific articles and searching in library studies and data banks including Google, Google scholar, Irandoc, Magiran and SID.

Findings: The results of the studies show the effect of Quran on memory enhancement, increase of mental health, decrease of aggression, anxiety and depression, treatment of mental and sleep disorders, improving the vital signs, reducing the pain, increasing the optimism and life expectancy, helping the patients to be more and more relaxed in dealing with problems by changing the pattern of brain waves and various therapeutic effects.

Conclusion: There are plenty of narratives regarding the treatment of diseases with the Quran. Due to many traditions and practical experiences, treatment with the Quran is definite and conclusive.

Keywords: **Effect, Quran, Treatment, Diseases**

[Downloaded from iahj.ir on 2026-11-12]